

Kirje

13.6.2025

VN/6564/2025
VN/6564/2025-OKM-3

Museovirasto

Opetus- ja kulttuuriministeriön tilinpäätöskannanotto Museoviraston vuoden 2024 toiminnasta

Opetus- ja kulttuuriministeriö on tänään päättänyt valtion talousarvioasetuksen (1243/1992) 66 i §:n mukaisesta tilinpäätöskannanotosta Museovirastolle.

1. Tuloksellisuus ja tulostavoitteiden toteutuminen

Museoviraston toiminta on ollut vuonna 2024 tuloksellista ja vaikuttavaa. Museovirasto saavutti sille tulossopimuksessa asetetut tulostavoitteet ja muut tavoitteet lähes suunnitellulla tavalla. Poikkeamat suunnitelmaan johtuvat vuoden 2024 säästöistä ja toiminnan priorisoimisesta. Lisäksi Museovirasto osallistui aktiivisesti opetus- ja kulttuuriministeriön sivistyshallinnon uudistushankkeeseen, mihin liittyi muun muassa uuden kulttuuriperinnöstä vastaavan viraston tehtävien määrittelyä uutta lakia varten.

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Opetus- ja kulttuuriministeriön ja Museoviraston välisessä tulossopimuksessa (2024-2027) Museoviraston tehtävänä yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden toteuttamisessa ovat: 1) Edistää toiminnassaan läpäisevästi yhdenvertaisuutta, demokratiaa ja osallisuutta kulttuuriperintöön 2) Huolehtia monimuotoisesta kulttuuriperinnöstä yhteiskunnallisena voimavarana 3) Edistää kestävää kehitystä yleisötyön, kulttuuriperinnön suojelun ja omien toimintatapojen muutoksen kautta ja 4) Osallistua aktiivisesti kansalliseen ja kansainväliseen yhteistyöhön kulttuuriperinnön merkityksen ja mahdollisuuksien tunnistamiseksi ja hyödyntämiseksi.

Yhdenvertaisuuden, demokratian ja osallisuuden kulttuuriperintöön edistäminen näkyi Museoviraston toiminnassa sisällöissä, tapahtumissa, toimintamalleissa ja verkostoyhteistyössä. Monimuotoisen kulttuuriperinnön vaalimista yhteiskunnallisena voimavarana edusti esimerkiksi Kansallismuseon kulttuuriperinnön kartuttaminen, digitaalisten aineistojen verkkosaatavuuden kehittäminen ja valtakunnallisesti merkittävien arkeologisten kohteiden (VARK) dokumentointi. Museovirasto edisti kestävää kehitystä monipuolisesti eri toimintayksiköissään sekä museokentän tehdyn yhteistyön ja valtionavustusten kautta. Kansallisessa ja kansainvälisessä yhteistyössä yhtenä ajankohtaisena teemana oli kulttuuriomaisuuden suojelu ja varautuminen.

Museovirasto on saavuttanut sille vuodeksi 2024 asetetut 12 tulostavoitetta lähes suunnitellulla tavalla. Osassa tulostavoitteista alkuperäisestä tavoitetasosta on jouduttu tinkimään, mutta kokonaisuutena jokainen tulostavoite on saavutettu vähintään riittävällä, osittain erinomaisella tasolla.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 29
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 10
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 135 9335
+358 9 135 9335

kirjaamo.okm@gov.fi

Aaltojen arkkitehtuuria koskeva Aalto Works -esitys maailmanperintöluetteloon valmistui aikataulussa joulukuussa 2024 ja jätettiin opetus- ja kulttuuriministeriölle. Virtavesien kulttuuriperinnön tilannekuvan valmistelu eteni suunnitellusti, valmistui ja julkaistiin. Museoviraston osallistui aktiivisesti kulttuuriperintöstrategian toimeenpano-ohjelman laatimiseen työpajoissa.

Kansallismuseon avausnäyttelyn konsepti valmistui, sisällöntuotanto käynnistyi ja näyttely siirtyi tuotantoon. Kansallismuseon ollessa suljettuna tunnetuimmat näyttelyesineet ja museon asiantuntijat vierailivat muissa museoissa. Lisäksi Suomen kansallismuseo toteutti useita tapahtumia ja hankkeita liittyen moninaisuuteen ja kulttuurien välisen ymmärryksen lisäämiseen.

Suomen kansallismuseon kokoelmien siirto Vantaalle saatiin päätökseen. Arkeologian palveluportaalin ja tietovarannon kehittämishanke eteni suunnitellusti. Museoviraston digitointisuunnitelma 2024 - 2026 valmistui ja julkaistiin viraston verkkosivuilla.

Tuloksellisuus, toiminnallinen tehokkuus, tuotokset ja laadunhallinta sekä henkisten voimavarojen hallinta

Suomen kansallismuseon museokohteiden kokonaiskävijämäärä 531 859 oli 68 % edellisvuoden kävijämäärästä 781 363. Tulos on erittäin hyvä huomioon ottaen, että Kansallismuseo oli vuonna 2024 koko vuoden suljettu, kun se vielä vuonna 2023 oli auki lokakuun puoliväliin asti. Digitaalisten objektien katselumäärät (1,7 miljoonaa) ja saatavuus Finna-palvelussa (420 000 objektia) ylittivät tavoitteet. Fyysisiä ja digitaalisia asiakaskäyntejä arkistoon ja kirjastoon oli 7 437, mikä oli tavoitteeseen nähden yli kaksinkertainen määrä. Tutkimuslupien käsittelyajassa (21 vrk) päästiin selkeästi alle tavoitteen (30 vrk).

Toiminnan tuottavuutta ja taloudellisuutta kuvaavat mittarit osoittavat toiminnan tehokkuutta. Museo- ja linnassakäynnin keskihinta 3,07 € oli selkeästi parempi kuin tavoitteena ollut 4,3 €. Myös museo- ja linnassakäynnin keskitulo (4,85 €) ylitti tavoitteen (4,5 €). Valtionavustusten käsittelyyn käytetty aika 3,19 t/saapunut hakemus ylitti tavoitteen (2,5 t), mutta selittyy osittain uuteen avustusrajoitukseen siirtymisen edellyttämällä lisäresursoinnilla. Toimitilakustannukset (29 400 000 €) alittivat tavoitteen 300 000 eurolla.

Henkisten voimavarojen hallinnan alueella työtyytyväisyysindeksi (3,69) pysyi tavoitetasolla laskien kuitenkin vuodesta 2023 0,11 yksiköllä. Johtamisindeksi (3,56) jäi jonkun verran tavoitteesta (3,8). Sairauspoissaolot 6,3 pv/htv alittivat tavoitteen ja pysyivät edellisen vuoden tasolla. Henkilötyövuosien määrä 277,9 alitti tavoitteen (299), mikä johtui toimintavuoden henkilöstösäästöistä.

2. Tuloksellisuuden raportoinnin asianmukaisuus

Museoviraston toimintakertomus ja tilinpäätös on laadittu asianmukaisesti ja huolellisesti, ja ne antavat kattavan ja selkeän kuvan viraston toiminnasta vuonna 2024. Valtiontalouden tarkastusviraston antaman tilintarkastuskertomuksen mukaan talousarviota on noudatettu. Tilinpäätöslaskelmat ja liitetiedot antavat oikeat ja riittävät tiedot talousarvion noudattamisesta sekä kirjanpitoyksikön tuotoista ja kuluista sekä taloudellisesta asemasta valtion talousarviosta annetun lain mukaisesti. Toiminnallisesta tehokkuudesta esitetyistä tiedoista ei ole oleellista huomautettavaa. Sisäisen valvonnan osalta ei tilintarkastajalla myöskään ole oleellista huomautettavaa. Valtiontalouden tarkastusviraston mukaan tarkastuksen perusteella voidaan lausua, että talousarviota ja sitä koskevia keskeisiä säännöksiä on noudatettu.

3. Viraston toimenpiteet tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastajan vuosiyhteenvedossa kiinnitetään huomiota siihen, että maksuperustelain mukaiset muut suoritteet sekä erityislakien mukainen maksullinen toiminta pääsymaksujen osalta on ollut useana vuonna alijäämäistä. Vuoden 2024 osalta maksuperustelain mukaisen toiminnan kustannusvastaavuus on hieman laskenut ja vastaavasti pääsymaksujen osalta erityislakien mukaisten suoritteiden kustannusvastaavuus on hieman noussut, mutta on laskenut 10 % vuoteen 2022 verrattuna. Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastuksessa saadun käsityksen mukaan Museovirasto on kiinnittänyt huomiota kustannusvastaavuuden alijäämäisyyteen, mutta toiminnan luonteen johdosta kannattavuus kehittyy hitaasti.

Opetus- ja kulttuuriministeriö katsoo, että Museoviraston tulee edelleen kiinnittää huomiota kustannusvastaavuuden alijäämäisyyteen ja jatkaa toimenpiteitä, joilla erityislakien mukaisten suoritteiden kustannusvastaavuus paranee.

4. Ministeriön toimenpiteet tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Ministeriö toteaa, että viraston mittavat, vuonna 2025 päättyvät toimitila- ja kokoelmasiirtohankkeet sekä vuonna 2027 avautuva uudistettu Suomen kansallismuseo parantavat toteutuessaan huomattavasti toiminnan tehokkuutta, tuottavuutta ja vaikuttavuutta.

Museovirasto ja Suomenlinnan hoitokunta yhdistyvät vuoden 2026 alussa osana opetus- ja kulttuuriministeriön Sivistyshallinto 2030 -kehittämishanketta. Yhdistymiseen liittyvät valmistelut ja yhteistyö ovat käynnistyneet vuoden 2024 aikana ja jatkuvat vuonna 2025.

Ministeriö jatkaa uuden Museovirasto-kokonaisuuden kanssa tulosohjauksen kehittämistä sekä arvioi asetettujen tavoitteiden ja mittareiden toimivuutta. Ministeriö arvioi yhteistyössä Museoviraston kanssa sen toiminnan painopisteitä ja tukee toiminnan kehittämistä valtion talousarvion asettamissa rajoissa. Ministeriö kehittää ministeriön ja virastojen toiminnan laatua ja palvelukykyä Sivistyshallinto 2030 -kehittämishankkeen linjausten pohjalta.

Ylijohtaja

Jorma Waldén

Kulttuuriasianneuvos

Tapani Sainio

Jakelu

Museovirasto

Tiedoksi

Valtiokonttori
Valtiontalouden tarkastusvirasto VTV
VM Valtiovarainministeriö
OKM KPE Kansliapäällikön esikunta, Eeva-Riitta Pirhonen

VN/6564/2025-OKM-3

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: